

Rapport

Datum: 3 april 2007

Rapportnummer: 2007/059

Klacht

Verzoeksters klagen over het optreden van ambtenaren van het regionale politiekorps Noord- en Oost- Gelderland te Winterswijk op het politiebureau aan de Dingstraat 38 te Winterswijk op 13 juli 2004. Zij klagen er met name over dat de betrokken ambtenaren hen die dag omstreeks 10 uur in de morgen met geweld uit het politiebureau hebben verwijderd nadat zij om teruggave van hun paspoort hadden verzocht.

Tevens klagen zij erover dat de politie het onderzoek naar de klacht van 20 december 2004 heeft beëindigd omdat zij zonder tolk bij het intakegesprek van 8 februari 2005 waren verschenen.

Beoordeling

Algemeen

Verzoeksters, moeder en dochter, afkomstig uit Oezbekistan, dienden in het najaar van 2003 in Nederland een asielverzoek in. Tijdens de asielprocedure kregen zij bericht van hun echtgenoot, respectievelijk vader die zich in de Verenigde Staten gevestigd had. Daarop besloten zij door te reizen naar de Verenigde Staten. Om die reden wilden zij hun paspoort, dat bij aanvang van de asielprocedure door de vreemdelingendienst in beslag was genomen, terug ontvangen.

I. Ten aanzien van de verwijdering uit het politiebureau

Bevindingen

1. Op 24 juni 2004 gingen verzoeksters naar de vreemdelingendienst te Winterswijk om hun paspoorten terug te vragen. Daar ontvingen zij kopieën van hun paspoorten. Nadat zij deze kopieën naar het Amerikaanse consulaat hadden gestuurd in verband met hun verzoek om toelating tot de Verenigde Staten deelde het consulaat hen mee dat zij de originele paspoorten moesten overleggen. Vervolgens maakten verzoeksters telefonisch opnieuw een afspraak met de vreemdelingendienst te Winterswijk voor 13 juli 2004, tien uur.

2. Over hetgeen zich die dag daar afspeelde verklaarde verzoekster (moeder) onder meer het volgende. Zij werden eerst door een vrouwelijke ambtenaar geholpen die kopieën van de afschriften van hun paspoorten maakte. Daarna kwam een mannelijke ambtenaar, G., die zij vaker hadden gezien bij het stempelen op het asielzoekerscentrum. Hij nam hen mee naar een vertrek waar hij plaats nam achter een tafel. Verzoeksters vertelden hem dat zij hun originele paspoorten nodig hadden. Verzoeksters hadden de indruk dat de ambtenaar zich vanaf dat moment begon op te winden. Hij liet hen weten dat hij niet van

plan was de paspoorten terug te geven waarbij hij zich negatief uitliet over de imago van Russen in de Verenigde Staten en over hun plannen om door te migreren naar de Verenigde Staten. Hij liet vervolgens onder meer weten dat verzoeksters hun procedure onmiddellijk moesten stopzetten en naar Rusland moesten vertrekken. Verzoeksters zouden hun paspoorten in het vliegtuig naar Rusland terugkrijgen. Vervolgens riep hij er twee politieagenten bij. Haar dochter die met de ellebogen op een stoel leunde, werd door de twee binnengekomen agenten vast gepakt. Zij probeerden haar het vertrek uit te duwen. Haar dochter raakte in paniek en begon te gillen. Vervolgens pakten de agenten haar vast bij haar ellebogen en trokken haar het vertrek uit. Verzoekster liep achter hen aan en gooide de kapstok tegen de vloer om de aandacht te trekken. Daarop greep G. haar vast bij haar keel en duwde haar voorover naar de grond. Zij zag vervolgens hoe haar dochter door de andere twee politieagenten over de vloer van de gang werd gesleept en vervolgens werd zij zelf door G. achter haar dochter aangesleept. Zij werd voor het politiebureau op haar dochter geworpen. Hun tassen en schoenen werden achter hen aan gegooid. Het was toen 10.40 uur.

3. In het kader van het onderzoek liet G. weten dat hij op 24 juni 2004 voor de eerste keer met verzoeksters had gesproken. Zij meldden zich toen aan de balie met een vraag over een paspoort. Zij toonden hem een brief van hun echtgenoot/vader uit de Verenigde Staten waarin hij hen uitnodigde om naar de Verenigde Staten te komen. Omdat hem niets bekend was van een zogenaamd doormigratieverzoek (naar de Verenigde Staten; No) nam hij contact op met Vluchtelingenwerk Winterswijk. Een medewerkster van Vluchtelingenwerk bevestigde dat verzoeksters geen doormigratieverzoek hadden lopen. Verder liet zij weten dat de advocaat geen beroep zou aantekenen tegen de beschikking op hun asiilverzoek omdat verzoeksters verblijfsrecht in Letland hadden en Nederland een overeenkomst met betrekking tot terugname heeft afgesloten met Letland. G. heeft vervolgens in het Engels aan verzoeksters meegedeeld dat de paspoorten in het kader van het vreemdelingtoezicht niet aan hen zouden worden teruggegeven.

4. G. stond op 13 juli 2004 verzoeksters opnieuw te woord in de spreekruimte van de vreemdelingendienst. Volgens hem begon de dochter direct bij binnenkomst op dwingende wijze in het Engels om teruggave van de paspoorten te eisen. G. legde daarop verschillende keren uit dat de paspoorten in het kader van het vreemdelingtoezicht niet teruggegeven konden worden. Omdat voortzetting van het gesprek in zijn ogen geen zin had, nu dochter zo boos was, verzocht hij verzoeksters de spreekruimte en het politiebureau te verlaten. Dit weigerden verzoeksters. Daarna herhaalde hij de aanzegging meerdere keren. Vervolgens riep hij de hulp in van twee geüniformeerde collega's, O. en N., met het verzoek om verzoeksters naar buiten te begeleiden. Door één van deze ambtenaren werd verzoeksters nogmaals aangezegd dat zij het politiebureau moesten verlaten. Toen zij wederom geen gehoor gaven aan dit verzoek werd de dochter door zijn twee collega's bij de armen gepakt en richting buitendeur gebracht. In de hal liet zij zich door de benen zakken. Vervolgens werd zij volgens G. ondersteund naar de buitendeur

gebracht en buiten voor de deur neergelegd. Moeder werd onder begeleiding van een andere collega naar de buitendeur gebracht.

5. N., coördinator van dienst van die dag, verklaarde in het kader van het onderzoek dat zijn collega G. in de ochtend van 13 juli 2004 naar hem toe was gekomen en hem had laten weten dat er twee dames bij hem in de spreekkamer zaten die het vertrek en het bureau niet wensten te verlaten. Hij verzocht zijn collega G. de dames nogmaals te verzoeken het bureau te verlaten. Daarop reageerden de dames in gebroken Engels of Duits dat zij niet weg gingen. Dit zag N. ook aan hun lichaamstaal. Daarna verzocht hij de dames zelf nog eens het bureau te verlaten. Toen zij dit weigerden pakte hij de dochter samen met collega O. vast, waarna zij op de grond ging liggen en begon te schreeuwen in een taal die hij niet kon verstaan. Daarop droeg hij haar samen met collega O. naar buiten en legde haar op de grond neer. De dochter bleef schreeuwen en zich hevig verzetten door met armen en benen te zwaaien, terwijl zij naar buiten werd gedragen. De moeder werd door collega G. naar buiten begeleid. N. zag dat hij haar bij één van haar armen pakte en voor zich naar buiten duwde. Even later zag hij dat de dochter op de grond voor het politiebureau was gaan zitten en dat zij nog steeds hysterisch was. Na enkele minuten hield zij op met schreeuwen en stond zij op waarna beide dames wegliepen. N. verklaard dat er is geen sprake van mishandeling was geweest. Er was niet geslagen of geschopt. Ook had N. geen enkele verwonding bij de dochter waargenomen.

6. O, surveillant, verklaarde dat hij die dag aan het werk was in de verhoorkamer naast de balie van het bureau toen hij geschreeuw hoorde. Vervolgens werd hij geroepen door collega N. die vroeg of hij wilde helpen om twee dames naar buiten te brengen. Nadat zij de dames hadden verzocht het bureau te verlaten en de dames daar geen gevolg aan hadden gegeven, pakte hij samen met N. de jongste dame bij de arm om haar het bureau uit te zetten. De dame verzette zich hevig en ging op de grond liggen. O. en zijn collega N. tilden haar op en droegen haar naar buiten, waar zij haar op de grond legden. De dame schreeuwde hevig en zwaaide met armen en benen. De oudere dame werd door collega G. naar buiten gebracht. Hij had haar daarbij bij de arm vast. De jongste dame bleef nog enkele minuten schreeuwend op de grond zitten. Na enkele minuten stond zij op. Volgens O. was er geen sprake van (buitensporig) geweld. Er was niet geslagen of geschopt en de dames waren netjes naar buiten gebracht.

Beoordeling

7. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Dit houdt in dat de politie bij de verwijdering van verzoeksters uit het politiebureau niet meer geweld mocht gebruiken dan onder de gegeven omstandigheden noodzakelijk was.

8. Hoewel niet kan worden vastgesteld wat er nu precies door G. is gezegd toen hij verzoeksters op 13 juli 2004 te woord stond staat vast dat de situatie uit de hand is gelopen. G. was in elk geval niet in staat verzoeksters te kalmeren. Wellicht had escalatie van de situatie kunnen worden voorkomen door verzoeksters met meer tact tegemoet te treden. Mogelijk had het geholpen als was getracht met behulp van een telefonische tolk uit te leggen wat de regels met betrekking tot teruggave van het paspoort zijn. Uit het onderzoek komt immers naar voren dat er sprake was van gebrekkige communicatie als gevolg van taalproblemen (zie hierna onder I

I Bevindingen

). Of een andere houding van G. en inschakeling van een tolk had kunnen voorkomen dat de situatie uit de hand liep is niet met zekerheid te zeggen. Op dit punt kan geen oordeel over de gedraging worden gegeven.

9. Los van het voorgaande is de Nationale ombudsman van oordeel dat toen de situatie eenmaal was geëscaleerd G. terecht concludeerde dat voortzetting van het gesprek niet meer zinvol was. Verzoeksters luisterden niet meer en ingevolge het geldende beleid kon hij niet aan hun wens, afgifte van hun paspoort, tegemoet komen. Op grond van artikel 52 van de Vreemdelingenwet (zie Achtergrond) kunnen paspoorten in het kader van het toezicht op vreemdelingen tijdelijk in bewaring worden genomen onder meer ter waarborging van een mogelijk vertrek uit Nederland. Het beleid is dat het paspoort wordt teruggegeven als iemand te kennen geeft Nederland te willen verlaten en ook daadwerkelijk vertrekt. In dat kader wordt het paspoort dan bij de uitreis op Schiphol aan de vreemdeling terug gegeven.

G. kon dan ook in redelijkheid van verzoeksters verlangen dat zij de spreekruimte en het politiebureau zouden verlaten. Het was verder aan verzoeksters weigerachtige houding te wijten dat uiteindelijk enige dwang nodig was om hen daadwerkelijk uit het politiebureau te verwijderen. Hoewel de wijze waarop dit heeft plaatsgevonden door verzoeksters ongetwijfeld als zeer vernederend is ervaren kan niet worden geconcludeerd dat de politie meer geweld heeft gebruikt dan nodig was. Daarmee is de onderzochte gedraging op dit punt behoorlijk.

II. Ten aanzien van de beëindiging van het onderzoek vanwege afwezigheid tolk

Bevindingen

1. Bij brief van 20 december 2004 klaagden verzoeksters over het optreden van de politie op 13 juli 2004. Bij brief van 22 december 2004 bevestigde de secretaris van de klachtadviescommissie de ontvangst van de klacht en deelde hij mee dat verzoeksters zouden worden uitgenodigd voor een intakegesprek om inhoud en doel van de klacht vast

te stellen. Na het intakegesprek zou dan worden beoordeeld op welke wijze de klacht in behandeling zou worden genomen. Bij brief van 10 januari 2005 verzocht de klachtbehandelaar van de politieregio Noord- en Oost-Gelderland verzoeksters de klacht in het Nederlands toe te zenden en deze nader te concretiseren. Hij deelde voorts mee dat na ontvangst van hun brief een uitnodiging voor een intakegesprek en een eerste verhoor zou volgen waarbij verzoeksters zelf moesten zorgen voor een tolk in de Nederlandse taal. Bij brief van 24 januari 2005 voldeden verzoeksters aan het verzoek de klacht te vertalen in het Nederlands. Bij brief van 3 februari 2005 werden zij vervolgens uitgenodigd voor het intakegesprek en eerste verhoor op 8 februari 2005 op het politiebureau te Doetinchem waarbij nogmaals uitdrukkelijk werd medegedeeld dat zij zelf dienden te zorgen voor een tolk in de Nederlandse taal.

2. Op 8 februari 2005 verschenen verzoeksters zonder tolk op het politiebureau. Dochter voerde het woord in het Engels. Het gesprek werd door de ambtenaar van Bureau Integriteit en Veiligheid beëindigd omdat zowel hijzelf als de dochter de Engelse taal onvoldoende beheersten om het gesprek te kunnen voortzetten. Bij brief van 21 maart 2006 liet de korpsbeheerder weten dat de klacht niet in behandeling werd genomen. De reden hiervoor was dat het onmogelijk was gebleken om duidelijkheid te verkrijgen over de inhoud en het doel van de klacht doordat de klachtbrief in gebrekkig Nederlands was gesteld en verzoeksters niet beschikten over de bijstand van een tolk. Als toelichting voor het feit dat verzoeksters voor een tolk dienden te zorgen noemde de korpsbeheerder het volgende: "De behandeling van uw klacht is namelijk primair uw belang en de bijstand van een tolk is bij een (zeer) gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal een belangrijke voorwaarde om tot een objectieve waarneming en besluitvorming in het gebeurde te komen".

3. In het intakegesprek bij de Nationale ombudsman (waarbij gebruik werd gemaakt van een telefonische tolk) klaagden verzoeksters erover dat de behandeling van de klacht was beëindigd nadat zij zonder tolk bij het intakegesprek waren verschenen. Het was voor hen niet mogelijk om een tolk in te schakelen omdat zij de kosten van een tolk niet konden opbrengen.

Beoordeling

4. Het beginsel van fair play houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Dit impliceert dat een bestuursorgaan de burger de kans moet geven de mogelijkheid van een klachtprocedure te benutten.

5. De politie was ervan op de hoogte dat van verzoeksters een asielverzoek in behandeling was en dat zij in een asielzoekerscentrum verbleven. Normaal gesproken houdt dit in dat betrokkenen over zeer beperkte financiële middelen beschikken. In de uitnodiging voor het intakegesprek werd verlangd dat verzoeksters de bijstand van een tolk inriepen.

6. Hoewel het in het algemeen niet onredelijk kan worden geacht dat verzoeksters bij een intakegesprek naar aanleiding van hun klacht zelf iemand meenemen die het Nederlands goed beheerst indien zij geen Nederlands of een andere gangbare taal spreken is de Nationale ombudsman van oordeel dat het in dit specifieke geval niet juist was om de behandeling van de klacht te beëindigen nadat verzoeksters zonder tolk waren verschenen op het intakegesprek. De politie had er bij stil horen te staan dat het inschakelen van een tolk mogelijk te veel kosten voor verzoeksters met zich mee zou brengen. Het had dan ook in de rede gelegen als in de uitnodiging voor het intakegesprek was vermeld dat verzoeksters geen officiële tolk behoeften in te schakelen maar dat zij ook bijvoorbeeld een kennis konden meenemen naar het gesprek. Toen verzoeksters zonder tolk verschenen had hierover met hen kunnen worden overlegd. Als was vastgesteld dat verzoeksters er niet in waren geslaagd iemand uit hun eigen omgeving of uit vrijwilligerswerk in te schakelen die hun adequaat kon bijstaan, had wellicht eerst kunnen worden geprobeerd met behulp van een andere collega die het Engels beter beheerste het gesprek voort te zetten. De ambtenaar die het gesprek voerde gaf immers aan dat hij de Engelse taal zelf ook onvoldoende beheerste om het gesprek in het Engels te voeren. Indien na die poging zou zijn gebleken dat verzoeksters de Engelse taal onvoldoende beheersten om het intakegesprek te kunnen voeren had aan verzoekers tegemoet kunnen worden gekomen door op kosten van de politie een tolk in te schakelen. Het bestuursorgaan is immers verantwoordelijk voor een goede klachtbehandeling en heeft daar net als de burger belang bij. Wel had kunnen worden volstaan met een telefonische tolk om de kosten zo beperkt mogelijk te houden.

De beëindiging van de behandeling van de klacht omdat verzoeksters geen tolk hadden meegebracht acht de Nationale ombudsman in strijd met het vereiste van fair play. Op dit punt is de gedraging niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van ambtenaren van het regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland te Winterswijk, is:

- gegrond ten aanzien van de beëindiging van de behandeling van de klacht vanwege afwezigheid van een tolk, wegens strijd met het beginsel van fair play;
- niet gegrond ten aanzien van de verwijdering uit het politiebureau.

Onderzoek

Op 11 augustus 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de dames D., met een klacht over een gedraging van ambtenaren van het regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland te Winterswijk.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Noord- en Oost-Gelderland, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Noord- en Oost-Gelderland verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder en twee van de betrokken ambtenaren deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoeksters en één betrokken ambtenaar gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Klachtbrief van 20 december 2004 aan de politie Noord- en Oost Gelderland
2. Brieven van politie Noord- en Oost Gelderland aan verzoeksters van 22 december 2004, 10 januari 2005 en 3 februari 2005
3. Brief van korpsbeheerder van de regionale politie Noord- en Oost Gelderland aan verzoeksters van 21 maart 2005
4. Brieven van 5 april, 26 mei en 2 juli 2005 van verzoeksters aan de Nationale ombudsman.
5. Inhoud intakegesprek 11 augustus 2005 op het Bureau Nationale ombudsman
6. Reactie van de korpsbeheerder van 6 oktober 2005
7. Verklaring van ambtenaar G. van 31 oktober 2005
8. Verklaring van ambtenaar O. van 26 oktober 2005
9. Verklaring van ambtenaar N. van 1 november 2005.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

Vreemdelingenwet 2000

Artikel 52

“De Ambtenaren, belast met de grensbewaking, en de ambtenaren, belast met het toezicht op vreemdelingen, zijn bevoegd om, ter vervulling van hun taken, reis- en identiteitspapieren van personen in te nemen, tijdelijk in bewaring te nemen alsmede om hierin aantekeningen te maken. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden hierover nadere regels gesteld.

Het reis- of identiteitspapier wordt aan de vreemdeling teruggegeven indien hij te kennen geeft Nederland te willen verlaten en hij ook daadwerkelijk vertrekt. Ingeval van uitzetting kan het reis- en identiteitspapier worden overgedragen aan de persoon belast met de grensbewaking in het land waar de toelating is gewaarborgd.”